

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BdI Regele Ferdinand No. 5.

A R A D.

Redacția pentru Banat: TIMIȘOARA,
Hotel „Ferdinand” camerele Nr. 21 și 22.

DIRECTOR:

CONST. I. ȘTEFĂNESCU

Apare zilnic la orele 3 după amiază

Note zilnice

De rău ce le merge „martirilor din teritoriul ocupat de români”, — cum îi văicăresc d-nii: Ștefan Bethlen, Eckhardt și alți bocitori budapestani, — s'au dat la fund. Nu-i mai zărești în nici un local public. Au pierit cu toții de inaniție și orgiile nu se mai țin lanț până n zori, cu ciardaș pe toate gamele și cu cele mai sălbatice urlături de pustă. Nu, nu!...

Precis... noi, „büdos”-ii valahi, înundăm localurile și restaurantele dela Sighet până la Orșova și dela Brașov la Bistrița; din cauza noastră nu mai au loc, sireacii, să și frece muierile până la ejaculare, tocind dușumelele dancin-g-urilor; și tot noi săntem aceia cari deschidem larg ferestrele și n timp de noapte, să se audă până la mari depărtați stridentele arii la radio-Budapesta, — de nu se pot odihni pacinicii vecini nici în somn. Nu mai au nici un fel de libertate.

Tot noi săntem cei cu raportul etnic în slujbe, atât în întreprinderile particulare cât și la stat; noi am acaparat întreaga viață economică-financiară, și ei, compătimitii atât de crocodilic, șomează cu sutele de mii...

„Și în final, d-nii Bethlen et Cnia, fac apel la tot ce este frunte în ungurimea slobodă, să colecteze și să-și deschidă punea pentru subvenționarea, — pe față de-acum înainte, — a instituțiilor culturale și mai cu seamă pentru stipendierea presei, din „Ungaria ciuntită”...

La toate aceste sacramentale hotăriri și provocări ungurești, punem următoarele umile întrebări:

Ce facem noi în schimb? Fie pentru frații rămași în Ungaria, — cărora nu le este permis nici să se închine lui Dumnezeu, în biserică, pe românește, — fie pentru așezămintele și asociațiunile naționale depe hotarul apusean, cât de puține și subrede sănt? N'ar fi cazul, — măcar prin imitație, să ne mai destelăm, — dacă propria inițiativă a răposat?

Astăzi sosește la Timișoara o nouă comisie de anchetă la cooperativa agricolă „Timișul”. A căteva este, credem, nici d. ministru de resort, sau mai bine zis: d. Negură, nu mai știe...

Ce-o mai fi vrând Mitru Răspopitu?

Mandatul de valorificare a cerealelor, — după cât știm, — conducerea numitei cooperative l-a predat. A renunțat la el să nu mai aibe de furcă... cu atâția popi: Mitru Răspopitu, socru-său popa Pirtea, — senător și ărendator de cooperative, — și Iscariotul Arbore dela Dorohoi. (Ce popă, ce cumsecade mai trebuie să fie și acest om al lui Dumnezeu... dacă vine tocmai din fundul Moldovii să ne fericească pe noi! A terminat cu ai lui de-acasă și acum ne-a sosit nouă rândul. Bună socoteală, rea tocmeală...)

Oricât se va plânge Mitru Răspopitu, că nu-l lăsăm să-și facă de cap, adică „...să facă operă”, cum pretinde dumnea-

lui, o să-i urmărim de-acum înainte, cu deosebită atențiune ce se impune, toate ineptiile, să utilizăm un termen mai moale... pentru a n'o mai lua razna pe toate tărâmurile.

Nu pentrucă ar înduioșa pe cineva, sau ne interesează măcar ca fapt divers... ce se va alege până la urmă de căpătâna d-sale, cheală și pătrată. Repeadă-să-se cu ea și'n perete, sau în Begheu, s'o mai cumițească și s'o mai răcorească; însă, trebuie să n'țeleagă odată, că, de dragul răzbunărilor d-sale și ale familiei d-sale, nici un bănațean întreg la minte nu-i va tolera să-și bată joc de toate așezămintele de mare utilitate publică și națională, să le distrugă.

Vrea Mitru Răspopitu, — fiindcă așa înțelege dumnealui adversitatea politică, — să-l înlocuiască pe dr. Gruiescu și nu mai știm pe cine din fruntea cooperativei, fiindcă sănt naționali țărăniști și nu poate să și vâre neamurile sale acolo, — n'are decât s'o facă.

Sau: dacă are dovezi că cei din fruntea ei au comis abuzuri și câte alte ilegalități, — ce pretinde iscusința dumnealui că s'au săvârșit, — de ce nu-i dă pe mâna parchetului, să se termine odată batjocura și instituția să fie lăsată să lucreze?

Tot la trei zile anchete și paraanchete, șicane peste șicane, și săcăieli de tot felul, înseamnă cu totul altceva decât iubire de adevăr și legalitate.

Or, are curajul civic, cel care pretinde că vrea îndreptare... și atunci vără bisturiul până'n plăsele, fiindcă orice caugrenă trebuie extirpată din rădăcină; când rezultatele pot duce tocmai la dărâmarea instituției ce se pretinde că s'a urmărit a fi salvată.

Niciodată să nu distrugi ceea ce nu poți crea!

Sever I. Bănățeanul

Nu e nici o criză

Din vizita d-lui Mihalache la d. Lupu și a d-lui Inculeț la d. Mihalache, au transpirat șoapte cari, punând aceste vizite în legătură cu reforma administrativă, lăsau să se creadă că o criză de guvern e iminentă.

D. Tătărescu, pentru a o-pri reformele administrative făcute de fiecare nou guvern, dorește o înțelegere cu șefii formațiilor mari. Act a fost un cui. Al doilea a fost remanierea. Se știe însă că șeful partidului lasă mână liberă șefului guvernului așa încât aci nu poate fi vorba de un conflict.

Și-apoi d. Tătărescu declară că remanierea poate aștepta până la 15 Noembrie când se va deschide parlamentul.

Svonurile de criză au încetat de altfel, în urma audienței d-lui prim-ministru Tătărescu, la M. S. Regele.

Noua campioană a protecției minorităților

— Eckhardt „peau de vache”. — Șemechera renunțare —

D. Eckhardt a fost repetit, pe chestia publicațiilor, într-o ședință a S. N.

Se vede că felul cum a fost pus la punct nu i-a ajuns domnului Eckhardt ci s'a mai erijat într-o altă ședință în campion al protecției minorităților. A fost însă repetit de dd. Antoniaide, Fotici, Beneș, Massigli și Aloisi așa încât Societatea Națiunilor a răs indulgent.

Lăsată în părăsire de Italia, bagatelizată de Germania și indoielnică (pe bune motive) față de sprijinul Poloniei, Ungaria își dă seama că e hazardat, periculos chiar și inutil să-și mai arate colții tociți păstrând politica-i revizionistă pe un plan vizibil. De aceea speră să deplaseze chestiunea, să transporte focarele de agitație la vecini pe chestiunea minorităților sperând că în acest fel planurile-i vor izbui.

Cererea Ungariei, prin ai ei Eckhardt (evreu sau neamț) de a se respecta tratatul minorităților, nu poate fi susținută de o mințe sănătoasă, decât dacă se subînțelege și respectarea hotărârilor prevăzute de tratate. Ungaria vrea deci să arate (deși n'are obrazul s'o facă pe față) că ar cam fi renunțat la revizuire și că singura chestiune care o interesează ar fi aceea a tratamentului minorităților. Ce urmărește însă? Ca

prin forțarea de a aplica acest tratament, așa cum îl înțelege ea, să se nască nemulțumiri, sau în caz contrar, să instigheze minoritățile de peste hotare. În acest fel focul se va aprinde.

Să fie atentă Ungaria că nu cumva acest foc, chiar de va isbucni, să se aleagă ea cu arsuri grave!

Întelepțiunea celorlalți însă îi vor face serviciul de a nu-i da ocazia să se ardă. Întâi pentrucă — dupăcum a spus d. C. Antoniaide — „România n'a așteptat amabilele invitații ale d-lui Eckhardt pentru a respecta tratatele în ceea ce privește tratamentul minorităților.

Și-apoi pentrucă toată lumea vede nedreptatea cauzei pentru care se sbate și dacă va da din mâini prea agitat, i se va aplica tratamentul obicinuit în astfel de cazuri: un duș rece.

Dacă însă obraznicia Ungariei și-a reprezentanților ei nu-și va pune frâu și-și va mai permite să se atingă de chestiuni delicate cum e Constituția țării noastre, apoi să știe că nu i se mai iartă atât de ușor, cât de naivă ori nebună ar fi fără aceasta zăpăcită.

Să spună ungurii dela noi dacă d. Eckhardt al fraților lor și al lor, a avut dreptate când, spunea că România violează sistematic toate articolele tra-

tatului minorităților și că nu există ilegalitate conștrângere, vexațiune cari să nu fi fost săvârșite în tratamentul minorității ungare din România!

Nu credem ca după cele ce țara noastră a făcut pentru școlile ungurești, după evoluția obrazniciei presei ungurești pe care a tolerat-o, după răbdarea pe care o are față de reavoința și imbecilitatea funcționarilor unguri, să nu fie dement cineva care, chiar pățimaș fiind, să aibă obrazul de toval care să-i permită a se plânge în contra tratamentului ce se aplică ungurilor din România.

Nu mai vorbim de reciprocitate. Și mai ales, ne dăm silința să uităm felul cum s'au purtat ei cu noi în trecut.

E deajuns să amintim acțiunea de denigrare pe care Ungaria o susține peste hotare prin ziare, reviste și oameni și căreia noi nu i prea răspundem știind că — dupăcum a spus Gamaiel — »ce-i dela Dumnezeu rezistă încercărilor, iar ce nu-i dela El, va pieri dela sine».

Am ținut doar să arătăm că suntem cel puțin atât de „subțili” ca ei, pentru a sesiza intențiunile mascate de acțiunea lor pentru protecția minorităților. Dar și aci au pierdut partida.

P. Sei

Praf în ochi

Asta primește publicul dela S. A. (Salubritatea Arădană) și la propriu și la figurat. Ci-că Aradul are stropitoare modernă și măturători.

Praf în ochi!

Dacă ieși pe stradă gunoiul nu e măturat de zile, iar apoi dacă vine stropitoarea face un noroiu ca n Micalaca. Această, în cazul cel mai fericit.

În cele mai dese cazuri însă stropitoarea apare tocmai când te-ai săturat de praf.

De exemplu ieri. Publicul a înghițit atâta praf încât seara a scuipat numai văiușuri. (De-ive-dea d. Boțioc, în cuptor îi băga să scuipe direct căramidă). Nu s'o fi întors d. primar dela București, sau de ce merg toate de-a ndoaselea?

(O voce din public: „Parcă altfel mergeau mai bine!”)

Și-apoi dacă primăriei n'au nas, cetățenii au și-i roagă să binevoiască a reglementa curățatul „water” și „fountain”, „la paie” sau „behind house”, „closed”-urile.

Într'o zi, la halta autobuse-lor dela str. Crișan, nu puteai

sta. Altă dată, pe lângă Palatul Cultural a trecut o „cisternă” de... alea, tocmai când lumea mergea pe malul Mureșului.

Nu se poate domnilor! Gospodăria acestui municipiu ori se va conduce cumsecade de dvoastre, ori... de alții. D. C.

Civilizația ungurească

Încă din timpul când ungurii stăpâneau aici în urma samavolniciei lor, ei ne priveau drept un popor de incuți și grosolani. Acum calificativele ponegritoare la adresa noastră sunt făcute de ei să circule în lumea întreagă alături de laudele lor exagerate și lipsite de modestie, cari denotă lipsă de gust și educație.

Dovezi de grosolanie a dat poporul lor încă din depărtările istoriei și le dă și astăzi prin capacitatea de ură, nepotrivită sufletelor subțiri, pe care o manifestă. Cine oare i-a avortat pe ei trimițându-i, în șea-grătarul sub care-și puneau carnea crudă să se „pregătească”, pentru a jefui și a comite acte de barbarie înspăimântătoare?

Al cui bastarzi expulzați sunt ei oare, nu ai asiaticului Tuhtum și nu fiorosul Attila le-a lăsat moștenire cruzimea pe care și-au manifestat-o când cu Horia, Cloșca și Crișan și când îngropau oamenii de vii sau îl legau de tren sau de coada calului?

Iar ieri, la matchul de football între două echipe de ale lor, cine a provocat un scandal ca între corturari?

Sau-vreți să vă amintim, nobililor, că femeile voastre se pot găsi în toate tavernele și casele de toleranță ale lumii, sau că pungașii și „csibesz”-ii Aradului se recrutează tot dintre culții, distinșii și aristocrații voștri conaționali eleganți?

C.

Vieța sportivă

AMEFA-CAO 1:1 (1:0)

Arad. Duminecă s'a disputat la Arad matchul de campionat al Diviziei Naționale CAO-AMEFA. Cei 2000 de spectatori au avut fericita ocazie de a admira un joc — hai să zicem de football — cu toate că n'a fost așa cum rar s'a mai văzut în Arad.

Jocul a fost slab, infect, dur, deși a fost produs de două formații cari sunt printre cele 12 divizionare. S'au putut vedea numai certuri, jucători loviți, înținși la pământ, luați pe brațe și în fine un scandal, iscat în modul următor: în minutul 30 al reprizei secunde Covaci (CAO) înscrie un goal prin care rezultatul a devenit 2:1 în favoarea CAO ului. Arbitrul a și suflat: goal. După aceea jucătorii AMEFA-ei spunându-i că era off-side, precum și arbitru de tușe, d Jancobi a revocat spunând că, „nem goll!” CAO a pierdut o victorie meritată, fiind superioară, dovedind pricepere și tehnică.

Lovitura de început o au oaspeții. Din primele minute CAO atacă, domină, dar ratează mereu ocazii de marcare. Bodola bate cu capul câteva mingi alături și peste bară. Jocul este oarecum egal, mingea fiind gonită dela o extremitate la cealaltă. Lovituri periculoase nu se văd decât mai târziu. Realizator al acestor lovituri a fost Ronay care în minutul 24 bate periculos, însă Bugariu e la loc și planjează. În minutul 35 Sinder aleargă spre poartă, trece de Chiroiu II și transformă, Czin cer neputând interveni la timp

(1:0). Bucuria claquierilor AMEFA-ști este la culme, „cinci minute strigăte de bucurie „Tempo AMEFA!”

Aceasta este rezultatul primei reprize. Mingea începe a fi neglijată și începe jocul așa zis la om (corp la corp).

La reluare, chiar în minutul 3 Covaci aleargă pe tușe, pasează lui Bodola care, dela 10 m., reia trimițând fulgerător în poarta lui Bugariu (1:1). Urmează a foarte frumoasă lovitură a lui Covaci. Mingea este respinsă și ajunge la Ronay care trimite... în bară, chiar în colțul drept de sus. AMEFA încearcă multe combinații de deschideri pe Cucula însă aceasta se pierde în fața internaționalului Chiroiu II, care, cu toate că era bandajat la cap, a jucat excelent. Urmează câteva incursiuni la poarta lui Bugariu însă toate neexploabile. În minutul 30 izbucnește scandalul. Jocul este întrerupt pentru câteva minute apoi continuă, însă jocul devine brutal. Publicul a părăsit terenul înainte de sfârșitul matchului.

Cei mai buni oameni de pe teren au fost Chiroiu II, Barta, Juhasz și atacul, iar dela A.M. E.F.A. Bugariu, Reinhardt și Lingurar.

Efectivul a fost următorul: AMEFA: Bugariu—Reinhardt Csaika—Lingurar, Szurdi, Tóth, Cucula, Szinder, Dvorjak, Farkas și Kovacs.

CAO: Czinczer—Barta. Chiroiu II—Weichelt, Juhasz, Feuerstein—Glanzman, Covaci, Ronay, Bodola și Kocsis.

CFR-Chinezul 3:2 (2:3)

Eri s'a consumat, la Timișoara, mult așteptata întâlnire CFR—Chinezul, sfârșindu-se cu victoria — binemeritată — a bucareștenilor.

În Chinezul — care timp de 70 de minute n'a fost în stare să nchege o combinație — publicul timișorean n'a recunoscut echipa care a surclasat, acum o săptămână, pe Ripensia. Tot timpul chinezii au fugit după balon, purtat cu abilitate de celerități, iar cele câteva incursiuni mai reușite au eșuat în fața lui Bărbulescu, portarul advers. Deabia în ultimele minute ale partidei, își revin și reușesc să marcheze de două ori, reducând handicapul.

Jocul, început într-o alură rapidă, e mereu pe centru. Chinezul, utilizând deschideri pe aripi, reușește să puie în dificultate de câteva ori pe Bărbulescu, dar fără vreun rezultat pozitiv.

Minutul 25 aduce o clarificare: Atila bate la poartă, Leitersdorf nu poate reține mingea, care începe să se rostogolească pe linia porții și Sebök vrând să degajaze marchează în propria-i poartă. CFR — Chinezul 1:0.

Ambele echipe produc un

joc foarte puțin spectaculos și plin de brutalități inutile. În minutul 42 Georgescu aleargă pe tușe, centrează și dă prilej lui Medve să ridice scorul cu încă un punct. Până la sfârșitul reprizei nimic nou.

La reîncepere, Chinezul apare cu rândurile mai strânse. Zelenak II, singur în fața porții, ratează o passă dela Gruiu, apoi jocul decurge confuz, fără să se poată evidenția vre o fază.

În urma unui efort personal, Georgescu, în minutul 26, marchează imparabil încă un punct CFR—Chinezul 3:0.

Fără să se descurajeze chinezii se concentrează și — după câteva lovituri — ratate — reușesc să marcheze un punct prin Glasz, în minutul 33. Tot Glasz este acela care, două minute mai târziu la o învălmășeală, înscrie punctul final al partidei.

CFR: Bărbulescu, — Roșculeț, Ujlaki — Vintilă, Wetzer II, Cuiedan, — Atila, Barbu, Ströck, Medve, Georgescu.

Chinezul: Leitersdorf — Sebök, Kohl — Nagy, Zelenak I, Demetrovici — Szilard, Zelenak II, Glasz, Török, Gruiu.

A condus corect d. Ladislau Oravetz.

Off-side

Tribuna liberă*)

Lămurire

Dn partea d-lui dr. George Lația, dela Periam, jud. Timiș-Torontal, primim spre publicare următoarele:

Articolul pag. 8. Div. Administrativă, scris de subsemnatul și publicat în „Administrația Română”, No. 9, din Septembrie 1934, a fost modificat în parte de redacția acelei publicații. Asemenea, cuvântul Prof. a fost anexat înaintea inițialelor numelui meu D. L. G. tot de redacție, fie din rea credință fie din neseriozitate. Redacția nu era îndreptățită nici a modifica articolul (precum nu le modificase pe cele apărute în numeroasele anterioare) nici a adăuga ceva inițialelor D. G. L., cu cari am semnat toate articolele din revistele administrative. Regret acest procedeu cu atât mai mult, ce pare a fi fost introdus fără știrea directorului revistei I. E. Isacu, în a cărui bunăcredință nu dubitez și care a fost adănc impresionat de gestul incalificabil care mi-a cauzat profundă durere și amărăciune.

Periam, la 22 Septembrie 1934.

George Lația
Licențiat în drept
doctor în medicină.

*) Redacția nu-și asumă nici o răspundere pentru cele publicate în această rubrică.

Informațiuni

Domnul dr. Vuia Salvador, directorul Institutului Obstetric și Gynecologic din Arad, reîntors din călătoriile de studii în străinătate, a început consultațiunile la orele obișnuite.

Se aduce la cunoștința membrilor AFPA, că datorită unui acord încheiat cu școala de muzică dr. Mezey, am reușit să asigurăm membrilor noștri și familiilor lor condițiuni cu totul avantajoase pentru a învăța pian, violina, violoncel (celo), mandolina, precum și istoria muzicală, estetica muzicală, consonanța muzicală și teoria muzicală. La exerciții se pune la dispoziție pian gratuit. Cursuri separate pentru copii, lecții individuale! Începerea cursurilor va avea loc la 1 Octombrie a. c. Amatorii sunt rugați a se prezenta spre înscriere în biroul Asociației, zilnic între 5—7 p. m.

Schimbare de program la Madar

Barul Madar a reușit să contracteze pentru câteva zile pe diseura Mezey Nelly și pe Várad Aladár, comicul cel mai simpatizat de publicul român, german și maghiar.

Din cauza timpului răcoros, programul se va ține în restaurant.

Inceputul la ora 11.

Cetiți și răspândiți
„ECOUL”

Efendi Licu Reț.

Citit și noi „Ecoul” giornal la Leyoție vostru, când vazăt ala Timișora cămura camuican, un peze venghi este, Efendi Aga Husein, masur informacie și supaveghier luat.

Cum dat g'os Constantinopol, o caiafă după el mers și unde tot locu fost și ce făcut, tot știut la geandarmerie. Iar când raport de policeman spus: intrat la odaie cu 'n baiat, pând nu intampiat nimic, un geandar dat peste ei și la poliție adus.

Mai dintăi Efendi Aga Husein luat cu formosul și spus la dimnului:

— Be, acum nu mai mergi, be, la Turchie modern, cum fost vremea dedimult. Nu mai este voie nici odala tratești barbat cu barbat, suu barbat cu gigiuc. Turc acum schimbat be, și pedepsești crunt așa fapt urât.

Dimnului vrut sa faci mare scandal...că este la mision oficial și a avut cu baiat numai interes comercial... Atunci Efendi Aga Husein, mult suparat, a scos dela sertar un telegram dela Lugoș, în care fost scris tot bocluc avut la spital, cu camarad, când fost soldat... și spus restit la dimnului:

— Daca nu mergi, be ghiaur, afar dela Turchie, în trei cas, oca te manăncă și 'n fund la Anatolie nimireșt. Sictir, be!...

Degeaba pus avocat care vrut să-l ducă pe Agă cu academia, spunând... că trebuie avut în vedere, client lui este țigan turcesc și treauie mai dat permis o zi ședere, până talneșt vataf țigan, Efendi Aga Husein, turc sadea, rămas tot turc... și pușlama bozovician trebuit pleca de unde venit...

Salabaiersum, Efendi!

Ali Kali Oglu

Insurătoarea teologică

Un caz care s'a judecat recent la Tribunalul de Ilfov, ridică din nou pe un plan interesant chestiunea căsătoriei preoților noștri.

Cazul este următorul: Un teolog s'a logodit de mai multe ori trecând de fiecare dată peste drepturile sale de logodire și exrocând pe „viitorii” socri. Exrocul a fost condamnat la doi ani de închisoare.

Cunoaștem și alte cazuri de astfel de logodne... teologice.

Natural, „o frunză veștedă nu-ți dă cuvânt să zici că-i toamnă”.

Ne temem însă că aceste cazuri să nu se înmulțească. Și iată de ce:

În majoritatea cazurilor, la teologie sunt înscriși băieți săraci. Pentru a-și putea termina studiile, unii se văd nevoiți să se logodească pentruca logodnica „să-i crească” materialicește, să le plătească taxele școlare să le mai trimită, din când în când, bani și... poc (adică mâncare), ba unii pretind să fie și îmbrăcați tot de logodnică, pentruca apoi să le dea mâna să curteze... alte fete.

Unii se țin de legământul făcut și se căsătoresc cu cele cari i-au ajutat. Alții însă găsesc „partide mai bune” și fără pic de jenă, îi spune „bonjour” celeia care poate că i-a dat prea mult și care-și vede astfel cinstea știrbită.

În alte cazuri și mai condamnabile atât din partea poporului cât și a teologului se impune candidatului la preoție să se căsătorească cu o anumită fată: panaș al parohiei. Teologul care ține să fie ales, promite. Ba se întâmplă să promită și la alta care are „oameni” și atunci nenorocirea se întâmplă. (S'a întâmplat de curând în județul nostru). Fetele cheltuiesc bani grei cu așa zisul aldămas, teologul se alege și... flueră mulțumit, făcând abstracție de orice obligație.

Indivizi ca aceștia strică reputația tuturor celorlalți teologi, a întregii tagme preo-

tești din care nici nu fac parte încă.

În contra preoției noastre se îndreaptă nenumărate atacuri clocite în oficiile francmasonie și în ședințele revizioniste. Conducătorii bisericii trebuie să fie deci că se poate de circumspecți.

Propunem deci ca să se interzică studenților teologilor logodna sau căsătoria în timpul anilor de studiu.

Întâi, pentru a evita abuzuri ca cele descrise, și-apoi pentru a nu da loc la tragedii ca cea în care un teolog a fost părăsit de soția sa, dupăce mai înainte își bătuse joc de onoarea lui prin fapte nedemne de o femeie, necum de o preoteasă.

Dacă cineva n'are bani să studieze, să fie ajutat de eparhie, în cazul când merită jertfa, pentruca eparhia noastră are fonduri cu diferite numiri cari nu se întrebunțează la nimic.

Iar dacă teologul sărac nu merită un ajutor, atunci nu i se cade nici să fie preot.

Ar fi timpul să se facă o severă selecțiune în rândul teologilor, pentruca biserică trece prin grele timpuri și are nevoie de susținători, de luptători înarmați cu dragoste de muncă și multă capacitate.

Atunci, deci, când se găsesc astfel de exemplare, nici o jertfă nu e prea mare.

Prestigiul și buna propdșire a bisericii sunt mai scumpe decât cinci sau chiar mai multe burse anuale integrale, cu ajutorul cărora să se formeze preoți piloni ai credinței.

De aceea cerem, încăodată ca nu numai în aceste domenii (căsătoria, selecțiunea și ajutorul) să se pornească o luptă nouă și acerbă, ci toate rănile organizației bisericești să fie vindecate, toate putreziciunile marelui arbore al așezământului creștin ortodox să fie tăiate. E timpul suprem. Suntem la o răspântie unde trebuie să ne ținem bine. Fiecare creștin ortodox trebuie să lupte, să aducă jertfe. Cu atât mai mult, conducerea bisericească.

P. Sel.

INTERCONTINENTALA

SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ DE TRANSPORTURI ȘI COMUNICAȚIE

FACE TRANSPORTURI ȘI VĂ-
MURI PE ÎNTREG GLOBUL

Dacă iubiți adevărul; dacă aprobați campaniile noastre de salubritate națională, aveți singura posibilitate de a susține eforturile noastre: PLĂTINDU-VĂ ABONAMENTELE ȘI ABONÂND PE AMICII VOȘTRII.

Cronica plastică

Expoziție de pictură

Pictorul Litecky și soția sa, dna Elena L. Krausz, au deschis, la Palatul Cultural, o expoziție de pictură, desene și tablouri în lână.

Lucrările expuse sunt rodul observațiilor lor din timpul cât au stat în Țara Ouașului, de unde se întorc.

De cum intri în sala de expoziție, îți dai seama că stai în fața operelor unui artist și a unei artiste, cari nu lucrează atât pentru a câștiga, cât pentru a-și exterioriza impresiile.

Nu vom face o descriere sistematică a operelor expuse, ci vom înșira câteva din lucrări, nu după valoare ci după gradul în care ne-au impresionat.

O mică lucrare de expresie, executată în tuș de dna E. L. Krausz, reprezintă „Timpul” cu următoarele mijloace: cadrul unui ceasornic care în loc de arătătoare are mâna unui schelet, iar în locul cifrelor sunt desemnate capete de femei pe fața cărora — tinere sau bătrâne — plugul timpului și-a brăzdat urmele, în cute s'au în expresie, obosindu-le până la leșin. Lângă acest înfiorător cadran o femeie luminează din beznă, cu un lampon pâlbind, iar în dosul cadranelor se vede soarele care apune.

Nu se poate descrie sentimentul de nimicnicie omenească ce te cuprinde în fața acestei lucrări care nu e mai mare de 20—30 cm.

De-acum dispoziția sufletească spre pesimism ți-e creată așa că poți trece mai departe.

Un alt tablou, de același mărime dar lucrat în creioane, reprezintă o femeie ușoară care se razimă de umărul bătrânei sale mame. Fața acesteia din urmă exprimă mult sbucium lăuntric trecut și o renunțare, resemnare dureroasă. Fiica ei îmbrăcată earaghios, cu un gust specific al celor dintre carifac parte, ține capul în sus storcând din adâncul sufletului un zâmbet uitat care, trecut prin prisma prezentului, devine o crispă, un rictus înspăimântător care-ți provoacă o roare și milă, multă milă pentru întreaga ei tagmă. Tot din lucrările d-nei L. Krausz, amintim tablourile în lână, cari sunt adevărate opere de artă și de răbdare. Genul este curios prin faptul că nu te-ai fi așteptat, ca din niște fire colorate de lână, să scoți o combinație atât de naturală și atât de expresivă. Reținem o lucrare care reprezintă o fereastră deschisă. În cameră e o umbră care te alungă la soarele de afară. Pe pervaz, o gâscă cu mușcate, vii și bucurtoase de primăvară.

De-acum dispoziția sufletească spre pesimism ți-e creată așa că poți trece mai departe.

Un alt tablou, de același mărime dar lucrat în creioane, reprezintă o femeie ușoară care se razimă de umărul bătrânei sale mame. Fața acesteia din urmă exprimă mult sbucium lăuntric trecut și o renunțare, resemnare dureroasă. Fiica ei îmbrăcată earaghios, cu un gust specific al celor dintre carifac parte, ține capul în sus storcând din adâncul sufletului un zâmbet uitat care, trecut prin prisma prezentului, devine o crispă, un rictus înspăimântător care-ți provoacă o roare și milă, multă milă pentru întreaga ei tagmă. Tot din lucrările d-nei L. Krausz, amintim tablourile în lână, cari sunt adevărate opere de artă și de răbdare. Genul este curios prin faptul că nu te-ai fi așteptat, ca din niște fire colorate de lână, să scoți o combinație atât de naturală și atât de expresivă. Reținem o lucrare care reprezintă o fereastră deschisă. În cameră e o umbră care te alungă la soarele de afară. Pe pervaz, o gâscă cu mușcate, vii și bucurtoase de primăvară.

Plecate spre ele, crengile unui copac cu frunze verzi, de un verde voios, plin de veselie de globie copilărească, par'că vor să se înfrățească, în acea bucurie, cu mușcata din fereastră, profilându-se pe perețele alb, alb de soare și primăvară.

Soarele nu se vede nicăiri, nici aerul încropit al lui Mai, dar se ghicește în fiecare punct al tabloului, până și în umbra din cameră.

E un contrast isbitor între vioșia sglobie a acestei primăveri și celelalte lucrări ale d-nei L. Krausz.

D. Litecky expune, mai

mult, picturi în ulei, câteva acvarele și creioane. Pictorul nu e român. Toamă din acest motiv ne-a isbit românescul tablourilor d sale. Nu numai prin expresie, ci și prin alegerea subiectelor. D. Litecky înțelege, simte și admiră pitorescul vieții noastre dela țară, sesizându-i specificul național. Tablourile d sale nu ne arată un țaran cu ceace l face să fie „țaran”, ci un țaran român în saie și cu ocupații românești, pline de suflet românesc, pline de istoria sufletului țaranului român, un țaran român „standard” și etern. Să nu credeți însă că aceasta o exprimă el prin tipuri de țaranii! Toate acestea se văd dintr'o casă, un sat aruncat pe coasta unui deal sau așezat pe malul unui râu, câteva clăi de paie sau un peisagiu în care, deși nu e tipenie de om, plutește pitorescul țării românești în cea mai dulce accepție a cuvântului.

Nu ne interesează dacă lucrările celor doi soți artiști îndeplinesc toate condițiunile „meseriei” de pictor. Ei nu sunt meseriași, sunt artiști, au suflet. Și asta e deajuns, e tot ce trebuie, pentru a ne entuziasma în fața expresiunii sufletului lor.

Vă asigurăm însă că și mijloacele tehnice le sunt supuse și vă îndemnăm să vizitați expoziția dela Palatul Cultural, dacă aveți un suflet care știe și dorește să se impresioneze plăcut.

Dinu Călin

Ceasornice, Inele de Iodnă se cumpără cîtin la

CSÁKY

Arad, viz-à-viz de biserica luterană

Cinematograf

CENTRAL

Programul de azi:

**Joan Crawford
Clark Gable**

**Venus
dansează**

Reprezentările

la orele 5, 7.15 și 9.15 seara

Prețuri normale.

SELECT

(Crucea Roșie)

Programul de azi:

Trei ștregari

și-o ștregăriță

John Boles,

Pat Pyterson,

Spencer Tracy

Reprezentările

la orele 5, 7.15 și 9.15 seara

Folosiți bateriile

„Galvani”

**Invățători și elevi români,
Cumpărați cărțile și rechizitele școlare la**

LIBRĂRIA

„CARTEA ROMÂNEASCĂ”

Bulevardul Regele Ferdinand I. Timișoara

CARE ESTE CEA MAI BINE ASORTATĂ LIBRĂRIE ROMÂNEASCĂ DIN TIMIȘOARA

SE ACORDĂ RABATURI MARI

SPRIJINIȚI COMERTUL ROMÂNESC, DAȚI AVÂNT CULTURII ROMÂNEȘTI!

— PREȚURI EXTREM DE AVANTAJOASE!!! —

Iredenta maghiară în impas

— Compania ei de denigrare contra statului român se prăbușește sub povara dovezilor concrete și a declarațiilor ungarilor sadea —

— Șantajul băncii nemeșilor — „Cassa Agricolă de Păstrare Arad-Cenădană”

Am fost singurul ziar, care ne-am sesizat acum șase săptămâni de obraznicia campaniei de denigrare, pe care partidul maghiar a deschis-o, prin agențiile sale, contra statului român, pe tema legii conversiunii, despre care se afirma, că ar fi dus la prăpastie băncile ungurești. Și printr'o serie de articole — „Insinuări iredentiste ungurești”, — ocupându-ne de situația celei mai „nemeșite” bănci, „Cassa agricolă de păstrare Arad-Cenădană”, am dovedit, că acea campanie de defăimare a tot ce este românesc în această țară, ultraconciliantă și milostivă, s'a pornit numai, și numai, pentru umflarea buzunarelor stegarilor partidului maghiar dela conducerea băncii, în detrimentul deponenților ei.

Astăzi avem satisfacția, de a putea vesti opiniei publice, că în sprijinul afirmațiilor noastre s'au mai ivit în timpul din urmă și unele dovezi, cari pornesc din surse absolut ungurești. Pe rând și pe măsura necesității le vom expune prin coloanele noastre, cu mici comentarii și în strictă legătură cu chestiunea pusă de partidul maghiar: *dacă statul român, cu legile sale, a confiscat economiile deponenților băncilor ungurești?*

În examinarea acestei acuzațiuni ne-am ocupat de banca ce se chiamă „Cassa agricolă de păstrare Arad-Cenădană”, pentru că ea singură aici în Arad, întrunea toate condițiunile, prezentei probleme pusă de iredenta maghiară: *este insolubilă și are la conducere aproape exclusiv „nemeși”, cari totodată comandă și la partidul maghiar.*

Dovezi ungurești, că banca este nemeșească, —

ne furnizează ziarul „Erdélyi Hirlap” din 30 Aug. c. prin articolul „Lichidarea distruge banca Arad-Cenădană”.

Se arată acolo, că fondatorii băncii au fost „persoanele de conducere cu cea mai mare suprafață, ...din județul și orașul Arad de prima 1889” — ca: Atzél Péter, baron Bohus Sigismund, Boros Beni, Fábán Ladislau, Fribcsiz Nic., Kintzig Ioan, Nachtnébel Edm., Purgly Ioan, Salacz Iuliu, baron Urbán Ivan, Vajda Lajos, Vászárhelyi Ladislau, Vêgh Aurel, conții Zselenszky Robert, Almássy Dénes, Károlyi Tibor, Wenkheim Fridrich etc. — și că „locul membrilor morți, din direcțiune, îl ocupau descendenții lor, pentruca spiritul introdus acolo să se mențină și pe mai departe” (!? n. r.)

Că și astăzi nemeșii sunt la conducerea acestei bănci, am dovedit cu lista nominală a membrilor, din consiliul de administrație, supraveghiere și din delegația specială (probabil a partidului maghiar), care este cu totul nestatutară și fără nici o bază legală. Lista respectivă am publicat-o în articolul din 4 I. c.

Mentalitate aristocratică și revizionism

Ne referim la această calitate nemeșească a conducerii băncii din chestiune, pentruca deoparte în divergență cu scriitorul articolului menționat din Erd. H. să afirmăm, că nemeșii, prin oferta lor — 40% din depuneri, către creditorii, plătită în termen de 8 ani fără dobânzi, — într'adevăr, s'au gândit în special la interesele lor egoiste și de altă parte, din acest caz concret trăgându-se o concluzie logică, să se poată vedea, că nimic nu s'a schimbat din mentalitatea egoistă și monoperile hrăpărețe ale aristocrației ungurești; ea rămânând aceeași, cum ne-o arată istoria evului mediu.

Iar campania de demigrare contra statului român au pornit-o nemeșii dela conducerea partidului maghiar

sub o mască falsă — ca totdeauna, — susținând, că apără interesele minorității maghiare, când de fapt ei își menajează propriile lor interese materiale. Căci și în cazul legii conversiunii, ca și în al reformei agrare, nu se poate spune, că ungarilor (înțelegem marea lor majoritate) nu ce era binevenită această importantă reformă economică, cu repercursiuni de ordin social. Și nemeșilor nu le poate conveni o reformă, care să niveleze treptele ierarhice dintre ei — minoritatea exploatoare — și marea majoritate a exploataților.

Ori, ba baza organizării sociale și politice, tip unguresc, stă ideea exploatații majorității de către aristocrațiune.

Dar nemeșii, în afară de menajarea propriilor lor interese materiale și sociale, prin campania de insinuări contra statului român mai urmăresc și un al treilea scop: politic. *Agitând ideea, că statul român, prin legea conversiunii, distruge „averea națională a minorității maghiare”* (astfel ar fi grăit Gyárfás Elemér, după articolul „pe drumul sărăciei” din „Erdélyi Hirlap” data de 8 Aug. c.) se creiază o atmosferă de nemulțumire și neîncredere a masselor ungurești contra statului român. Consecințele se pot ușor prevedea.

Chiar dacă ideea nu ar prinde aici, dar ea, odată aruncată pe piață, prin coloanele ziarelor ungurești de aici, este exploatăată cu succes de către revizionistii unguri dela Budapesta. Căci tot ce se scrie, dăunător la adresa statului român, în ziarele ungurești de aici, se repetă cu abondente și variate comentarii prin presa din Budapesta și în broșurile de propagandă.

(Continuare în pagina IV-a.)

MARELE CIRC „KRATEYL”

Instalat în piața de fân din Timișoara-Fabrică

Dă în fiecare seară la orele 9 mari reprezentări de gală

Cu un program complet schimbat:

Călărețul sălbatic, din fundul Siberiei, ce se sbate 20 de minute între viață și moarte; Sărbătorile și Dumineca două reprezentații. și alte 14 numere de mare atracție.

Procesul comuniștilor dela Timișoara

— O zi liniștită —
— Ziua VI. —

D. președinte, dând cuvântul lui Wurnbrandt, îi amintește că nu mai are mult de vorbit, deci să fie mai concludent.

Acesta începe prin a-și face o mică biografie, căutând să arate că cele spuse de d. Nițulescu, cu privire la locul său de naștere, nu sunt exacte, apoi arată consiliului că ceilalți acuzați — arestați după indicațiile sale — sunt vinovați. De exemplu Dudaș, care de un an și jumătate trăiește pe spinarea muncitorilor și se dă drept lucrător electrician.

Tot Dudaș este acela care l-a îndemnat pe el, printr-o scrisoare, să facă greva foamii în închisoare, fiind organizatorul comitetului grevei.

Boala acuzatei Karácsnyoi Marie e simulată, după cum au constatat și doctorii. O acuză că e mamă denaturată, deoarece și-a părăsit doi copii. Se întreabă apoi, cum de poate spune Karácsnyoi că n'are idei comuniste, când locuia împreună cu Dudaș. Contestă afirmațiile acuzaților că ar fi fost terorizați la instrucție și aduce elogii d-lui căp. raportor Beldescu, pentru blândețea cu care s'a purtat cu el și cu ceilalți. Chiar dacă Dudaș a fost puțin bătut la siguranță, o merita, deoarece a tras cu revolverul asupra d-lui comi-

sar Râmneanu, rănindu-l destul de grav. Ceilalți acuzați n'au avut de ce să fie bătuti, declarațiile ce le-au dat sunt de mică importanță.

Spune, că tratamentul din închisoarea din Timișoara e cel mai bun din țară. Deținuții joacă ping-pong, popici fac zilnic câteva ore de plimbare comună în curte, bărbai și femei, au dușuri, iar hrana le este permisă să o capete din afară. Ceeace îl nemulțumește e tocmai acest tratament aplicat unor indivizi cari nu merită.

Citează apoi părți din broșurile comuniste, găsite la inculpați, relative la război, contestând învinuirea adusă de apărare, acuzării, că n'ar fi autentice.

În altă ordine de idei arată că ideile comuniste și aplicarea lor, aduc nenorociri numai pe capul țaranului și al muncitorului. Consiliul pedepsind pe acești comuniști asupra acestor două clase sociale.

Face apoi o expunere asupra numărului de comuniști din România, Rusia și depe întreg globul. Vorbind despre caracterul comunistilor spune: „ei n'au șters nici o lacrimă și n'au alinat nici o durere”.

Nu există problemă muncitorească. Muncitorii ar duce-o foarte bine dacă n'ar fi instigați de comuniști. Da-

că comuniștii urmăresc îmbunătățirea condițiilor de trai a muncitorilor, de ce atunci nu pătrund la industriile textile — unde cu adevărat duc o viață mizerabilă — ci caută să pătrundă numai la industria grea (a fierului, cărbunelui etc.). Adevărul e altul: ei căutând să desorganizeze statul vor să acapareze industriile cari au cea mai mare importanță în stat.

Spune apoi că mulți nu sunt comuniști convinși, ci plătiți, cum e cazul cu Dudaș. Pentru toate aceste motive i-a trădat și regretă că a făcut-o prea târziu. E mahnit că unii oameni după ce-l fac membru și agent provocator, vin apoi, după ședință, și-l felicită de modul cum știe să-și formeze apărarea (o aluzie fină la adresa unor domni apărători). Trădarea sa nu poate fi condamnată de nici o morală, din contra fapta sa e aprobată de morală creștină. El a fost nevoit să facă o expunere atât de lungă deoarece are de luptat cu 50 de acuzați, cu 14 avocați și cu d. comisar regal. Dacă nu se apăra el, cine să-l apere?

Termină mulțumind d-lui președinte că i-a permis să-și descarce puțin sufletul.

Urmează apoi interogatoriul acuzatului Elias.

Al. Pav.

Ce va cuprinde reforma administrativă

Deși reforma administrativă este în fața enunțării, totuși câteva puncte principale sunt bine conturate, prin însăși activitatea desfășurată până acum la ministerul de interne.

Astfel, unul din punctele câștigate este ridicarea nivelului administrativ, printr-o serioasă pregătire a elementelor de conducere a gospodăriilor comunale și județene. Un prim început s'a făcut cu școala de notari și cu prim pretorii, recrutați numai dintre licențiații universitari, și pe baza unui examen.

Reforma administrativă va căuta astfel să traducă în lege dezideratul unei bune pregătiri

a aparatului administrativ. În al doilea rând, guvernul urmărește reducerea numărului județelor.

Ministerul de interne intenționează apoi să înscrie în proiect noi norme de raționalizare în ce privește gospodăria municipiilor și comunelor, pentru ca bugetele, nemaifiind astfel grevate de capitul personalului, să fie folosite în special pentru lucrări edilitare și de sistematizare.

Comisiunea își va începe lucrările în cel mai scurt timp, astfel ca acest proiect să fie prezentat parlamentului chiar în sesiunea de toamnă.

Greva din Statele-Unite a încetat

Federația muncitorilor din industria textilă a dat ordinul de încetare a grevei și a sfârșit pe muncitori să reia lucrul în ziua de 24 Septembrie.

Gorman, președintele comitetului de grevă, cu aprobarea lui Green, președintele federației americane a muncii și cu aceia a altor conducători ai sindicatelor, a publicat un comunicat în care spune:

„Am obținut acum tot ceiașe se putea obține prin această grevă, care, cu toate că a avut de înfruntat edificiul injust al administrației N. R. A., a eliberat clasa muncitorească de

o povară copleșitoare.

Hotărârea de încetare a grevei a fost luată în unanimitate de comitetul executiv al federației muncitorilor din industria textilă”.

Condițiile în care s'a reluat lucrul în industria textilă sunt bazate pe recomandările cuprinse în raportul comisiunii de arbitraj.

Gorman a declarat că muncitorii din industria textilă au obținut reformele prevăzute în stipulații acordului textil relative la muncă, precum și recunoașterea practică a federației muncitorești.

O măsură îninteligibilă

E echitabil ca toți comercianții și meseriași să țină repausul duminical, pentru ca unul să nu câștige mai mult decât altul. (Aceasta, în afară de legile bisericesti cari impun acest repaus).

Cu bărbierii se schimbă chestiunea însă.

Sunt oameni cari, nu din vina lor, au o barbă foarte zorită care-i forțează s'o taie în fiecare zi. Ori, tocmai Duminică n'au această posibilitate, când d-lor zice că omul trebuie să fie mai spălat, pentru că frizeriile sunt închise.

Propunem ca, pentru mulțumirea celorlalți meseriași, să se fixeze bărbierilor o altă zi — Lunea d. ex. — în care să țină închis, iar Duminică, cel puțin înainte de masă, să stea la dispoziția publicului bărbos.

Nimeni n'ar pierde nimic, dar bărbosii ar înjura mai puțin în zilele când se cere să se reculeagă sufletește.

Italia dezaproabă teza ungară

Trebuie subliniat faptul că în numele Italiei, baronul Aloisi a declarat la rândul său că dezbaterile de azi l-a întărit în convingerea că problemele minoritare sunt de competența consiliului și nu a Adunării.

Prin aceasta, delegatul Italiei a desaprobat procedeu delegației ungare.

Ziar maghiar din Praga suspendat

Praga. — Ziarul „Praga Magyar Hirlap”, care apară aici, a fost suspendat pe timp de trei luni, în virtutea legii pentru apărarea republicii.

D. Macdonald pleacă

Un ziar londonez scrie că d. Macdonald va demisiona și apoi va fi numit guvernator al Canadei.

Să fie adevărat?

Iredenta maghiară în impas

(Urmare din pag. III-a)

pagandă revizionistă, cari inundă statele din apus, pentru a determina arhipelagul diplomatic să mute granițele României pe crestele Carpaților.

De aceia presa românească și autoritățile statului, au obligația să se sesizeze și să pună la punct atari insinuații, în aparență, inofensive.

Și aci ne aducem aminte de un articol de acum un an, apărut în revista „Străjerul” din Arad, prin care se cerea Parchetului de Arad, tragerea la răspundere a

d-lui dr. Percz Bela, care, într-o ședință a partidului maghiar, a spus că legea conversiunii s'a făcut pentru a distruge băncile ungurești. Și aceluși Percz pare a nu i-se fi întâmplat nimic, căci între timp a fost avansat membru în comisia interimară a Municipiului Arad, unde l-am văzut de atâtea ori făcând să eșueze multe acte de operă socială și culturală românească, protejând în schimb, cu succes, diverse tendințe și manifestări antiromânești.

Arad, lansează mereu invitații deponenților să se grăbească „în interesul lor propriu” (?) să semneze oferta, — mai întâi fără termen, apoi până la 15 Sept., și acum în urmă, până la 22 Sept. c. Și pentru ca oferta să reușească, prin articolul citat al ziarului „Erdélyi Hirlap” semnat de un oarecare „vechiu cronicar” se mai afirmă și următoarele: „deși nici o altă bancă nu oferă o cotă mai mare de 40%, Banca agricolă de păstrare Arad-Cenădană, mai oferă 20%, ce se vor plăti cu acțiuni...”, ca nu cumva cineva să creadă, că în dauna deponenților vroiește să-și salveze capitalul acționar” De observat, că în mod oficial și autorizat, banca nici până în ziua de astăzi nu și-a completat oferta cu aceste 20% în acțiuni. Și mai notăm și acela, că banca „Arădana” — cu mult mai mică a oferit deponenților ei 50%, din capital, plătit în 5 ani.

Să vedem însă, cari sunt părerile ungarilor asupra ofertei băncii nemeșilor.

Un anumit Tapolcsányi Kálmán, fost director de bancă, azi cu domiciliul în Budapesta, prin ziarul „Reggel” din 12 Sept. 1934 privitor la scandalosa ofertă a cassei agricole de păstrare (!) Arad-cenădană, scrie următoarele: „Issekutz Géza (directorul general al acestei bănci — n. r.) la 6 Mai 1932 a declarat, că pierderile cauzate prin legea conversiunii nu ating depunerile; tot atunci a stabilit,

că averea institutului întrece cu mult pierderile, cari ar putea eventual lovi banca, pentru că are la dispoziție patruzeci milioane acoperire spre acest scop. — de aceia mă surprinde oferta actuală a direcțiunii. După părerea mea (conclude același Tapolcsányi) banca Arad-cenădană trebuie să aibe ascunse rezerve considerabile, căci a fost o vreme când, a luat dela debitori dobânzi de 30%, și chiar mai mult, iar după depuneri a plătit numai 11%”.

Iată altruismul nemeșilor dela conducerea bursei agricole de păstrare Arad-Cenădană, — toți șefii la partidul maghiar, — așa cum este vă-

zut de Tapolcsányi Kálmán din Budapesta, care ne mai spune următoarele: „în caz de lichidare, deponenții ar primi o cotă necondiționat mare, decât a oferit direcțiunea acum”.

În legătură cu acest altruism nemeșesc, exprimat prin oferta scandalosă a bursei agricole de păstrare (!) Arad-Cenădană, vom destăinui și alte date revelatoare pe cari le deținem tot dela unguri — și dea nenemeși.

Puțină răbdare Domnilor ristocrați și vă vom reîntoarce cu vârf și îndesat, campania pe care o pornirăți cotă la statului român, — ca să vă teți ronțai în tihnă economică a oamenilor productivi.

Nemeșii sunt demascați de un ungar-sadea

— Banca lor tăminește rezerve considerabile —

Prin articolele anterioare am arătat, că nici o altă bancă, atinsă în drepturile ei de dispozițiunile legii conversiunii, nu a făcut creditorilor ei o ofertă atât de scandalosă, ca banca nemeșilor — „Cassa agricolă de păstrare Arad-Cenădană”. Ea oferă 40% din depuneri, plătitibile în 8 ani, fără dobânzi, începând dela 1 Ian. 1932.

Oferta scandalosă nu și-o motivează. Spune pur și simplu — prin coloanele ziarului „Erdélyi Hirlap”, că nu poate plăti mai mult și cere să fie crezută pe cinste, căci (referindu-se la timpurile, când s'a înființat banca): „numai într-o astfel de societate ilustră s'a putut naște ideea, pe care nu o întâlniești în fiecare zi, ca să

înființeze o casă de păstrare nu pe baze comerciale, ci cu intențiuni exclusiv altruistice și apoi — în sprijinul ofertei — numai un om păținaș și de o reacredință periculoasă, poate afirma că un Purgly László... contele Breda Victor... nu ar oferi cea mai mare cotă posibilă, ci că s'ar gândi mai bine la interesele lor egoistice (articolul: „Lichidarea distruge banca Arad-Cenădană” din 30 Aug. c.)

Nu toți ungurii însă s'au lăsat reduși de autobandele nemeșilor, căci se pare că nici până astăzi — cu toată propaganda ziaristică și ocultă — banca din chestiune nu a obținut semnături suficiente pe scandalosa-i ofertă. De aceia, prin unele ziare ungurești din